

Perustuslakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle suurten konsernien vähimmäisveroa koskevaksi lainsäädännöksi

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle suurten konsernien vähimmäisveroa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 77/2023 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos, yksikön päällikkö Jari Salokoski, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Laura Burmester, valtiovarainministeriö
- professori Olli Mäenpää
- dosentti Matti Urpilainen

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusneuvos, professori Juha Lavapuro

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki suurten konsernien vähimmäisverosta ja muutettavaksi kahta lakia.

Lait ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2024.

Hallituksen esitykseen sisältyy jakso esityksen suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestyksestä. Hallitus pitää suositeltavana, että esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Valiokunnan lausunto PeVL 17/2023 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki suurten konsernien vähimmäisverosta. Lailla pannaan täytäntöön neuvoston direktiivi (EU) 2022/2523 monikansallisten konsernien maailmanlaajuisen vähimmäisverotason varmistamisesta unionissa. Direktiivin taustalla on OECD:ssä käynnistetty kansainvälisen tuloverotuksen uudistamishanke. Direktiivissä on kyse eräiden globaaliin minimiverotason sisältyvien sääntöjen täytäntöönpanemisesta EU-alueella. Hallituksen esityksessä selostetuin tavoin kyse on uudentyyppisestä kansainväliseen yhteistyöhön perustuvasta lainsäädännöstä.

(2) Ehdotettu sääntely on merkityksellistä ennen muuta perustuslain 81 §:ssä valtion veroista säädetyin kannalta. Valtion verosta säädetään 81 §:n 1 momentin mukaan lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Säännös edellyttää, että laista ilmenee yksiselitteisesti verovelvollisuuden piiri. Lain säännösten tulee myös olla sillä tavoin tarkkoja, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrätessä on sidottua harkintaa (HE 1/1998 vp, s. 134).

(3) Hallituksen esityksen (s. 120) mukaan lakiehdotusten mukaisten täydennysverojen peruste ja verovelvollisuus perustuu, tietyin oikaisuin, tilinpäätöslaskennan perusteella määräytyvään veropohjaan. Tilinpäätösstandardi määräytyy konsernin ylimmän emoyksikön konsernitilinpäätöstä varten käyttämän standardin perusteella. Suomalaisten konserniyksiköiden GloBE-veropohjan lähtökohta voi siten olla kansainvälinen tilinpäätösstandardi, kuten IFRS-standardi tai jonkin kolmannen valtion käyttämä oma standardi.

(4) Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan nyt ehdotetun lain mukaiset veropohjan määrittelyssä käytettävät tilinpäätösstandardit on riittävän täsmällisesti yksilöity laissa. Standardien käyttö nyt ehdotettavassa sääntelyssä on perusteltua ottaen huomioon, että kyse on maailmanlaajuisesti sovellettavaksi tarkoitettua järjestelmästä, jonka soveltamisen yhtenäisyydestä eri lainkäyttöalueilla on pyritty huolehtimaan juuri tilinpäätösstandardien käyttämisellä. Lainsäädännön kokonaisuudesta (ks. erityisesti 1. lakiehdotuksen 2 ja 3 luku) käyvät valiokunnan mielestä riittävän selvästi ilmi verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteet. Ehdotettu sääntely ei nyt käsitellä olevassa erityisessä sääntely-yhteydessä muodostu ongelmalliseksi perustuslain 81 §:n 1 momentin kannalta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyhteisyydessä.

Valiokunnan lausunto PeVL 17/2023 vp

Helsingissä 28.11.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Heikki Vestman kok
varapuheenjohtaja Vilhelm Junnila ps
jäsen Fatim Diarra vihr
jäsen Maria Guzenina sd
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Teemu Keskisarja ps
jäsen Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Karoliina Partanen kok
jäsen Onni Rostila ps
jäsen Ville Skinnari sd
varajäsen Ville Valkonen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Liisa Vanhala